

Vobče je treba avtorju priznati pošten trud, ki bi se pa popolnoma izkazal le, ako ga ne bi omejevali zunanji pogoji. Nekatere strani v knjigi dado upati, da bi nalogo izvršil zadovoljivo.

Izdajateljica je poskrbela za dostojno opremo.

P. Pajk.

Ljubica S. Janković: Iz slovenačke književnosti. I. Odabrani primeri. II. Istoriski pregled. Beograd 1931. Str. 206. 35 Din.

Zadruga profesorskega društva je založila že II., razširjeno izdajo gornjega ličnega učbenika, tako potrebnega za medsebojno upoznavanje. Profesorica Jankovičeva je doslej z veliko vnemo napisala že celo vrsto člankov in razpravic o slovenskih piscih. Pričujoča zbirka se pričinja s kratkim odlomkom iz Brižinskih spomenikov, ki so „najstariji pisani spomenik kod svih Slovena“ (125), in se končuje z vzorcem iz Levstikove „Višnjeve repatice“. Nad polovico prispevkov je prevedenih na srbski, ostali so komentirani, vsi pa v latinici. Uvodoma je sicer obrazloženo, da je urednica prevajala zato, ker se s tem cvetnikom obrača do najširših krogov. V prvi vrsti pa se bo zanimala za knjižico vendar le srednješolska mladina, ki bi z večjim pridom uporabljala izvornike. „Tout homme qui n'a pas soigneusement exploré les patois de sa langue,“ misli Ch. Nodier, „ne la sait qu'à demi.“ Poznam jih, ki se jim ni tožilo pogledati nekoliko k vsem Slovanom, celo k Lužiškim Srbom. Pri tej ali oni pristno slovenski besedi se utegne mladi čitatelj tam na vzhodu spomniti dobrega domačega izraza iz svoje okolice in ga z večjim zaupanjem uvesti v književnost namestu izposojenke, n. pr. vojka za dizgin, itd. Glede izbora bi se dalo dokaj prigovarjati, nekaj tudi glede zgodovinskega pregleda, kjer se n. pr. dvakrat omenja Ferdo Kozak, ki še ni objavil nobene izvirne zbirke, Igo Gruden pa nobenkoli, čeprav ima že tri knjige. Ako se navajata Sardenko in Pogačnik, bi Medved in Valjavec to tudi zaslužila. F. Erjavec je odpravljen z eno besedo, v kazalu se celo imenuje Anton.

Posebno poglavje prikazuje slovensko-srbske književne odnose. Tu bi smela stati iz protestantske dobe imena: Matija Popović iz Srbije, Jovan Maleševac iz Hercegovine, naš B. Kuripešić. Pri Kersniku bi se moglo poudariti, da je povest „Lutrski ljudje“ izšla v srbsčini z naslovom „Stara slika“. Cegnar je prevajal srbske narodne pesmi, Perušek pa „Gorski vijenac“, J. Bilc „Smrt Smail age“. Zorec je spisal „Med Hercegovci“, Golar nam je presajal „Iz bosenskega perivoja“, itd.

To poglavje pa bi kazalo postaviti na širšo podlago: *slovensko-srbsko-hrvatski slovstveni stiki*. Potem bi imeli maturanti precej gradiva. Evo nekaj imen: Jurij iz Brežic in hrvaški glagoljaši, Johannes iz Krka in „Čedadski rokopis“ (1497), J. Juričić = Jurij Kobilica, St. Konzul, A. A. Dalmatin, Frankopan, Valjavec (kajkovsko ljudsko slovstvo, študije o dalmatinskih književnih pojavih), L. Svetec (zgodovinska novela iz hrvaške, oziroma srbske zgodovine), Trdina (Bachovi huzarji), Jurčičevi, Stritarjevi, Gregorčičevi, Krilanovi motivi iz Hrvatske, odnosno z Balkana. Tavčar (Antonio Gledjević), Medved (Kacijanar, Za pravdo in srce), I. Kaš (Dalmatinske povesti), Perušek (Pop Pero). Strokovnjak bo našel še več podobnih zgledov literarne vzajemnosti.

Slovcu je pisava tujih imen sveta, vsaj kadar se obrača do izobražencev, Hrvat in Srb pa jih po mili volji potvarjata. Pred leti me je znanec vprašal, kako se neko cirilsko ime piše v francoščini. Kje naj to vem, ko pa se dá za-

pisati na 2864 načinov! Kdo je Deml: pesnik R. Dehmel ali pesnik J. Deml? Meterlinka sploh ni, ker se belgijski *ae* govori kot dolg *a*. Albreht in Albrecht sta dva, Krajger je v kazalu Kraigher. Tudi besedilo „Ubežnega kralja“ je v zadnji kitici nekoliko predrugačeno.

Tisk je vobče dober in točen. Vendar stoji včasih *i* za *in*, ljubezan za ljubezen. Težje bo srbskemu dijaku popraviti take primere: vshe namesto vohé (11). Ker je med tem poročevalec T. P. grajal nekaj nepravilnih razlag, jih jaz opustim. Kaj pomeni: Levstik je protiv složenica *kolodvor* i *klobase* (144)? Tu je očitvidno nekaj izpadlo. Svetski bol (161) je pri naših romantikih svetozalje ali svetobolje (ne svetoljublje). Gorjuše (127), Koblar (187, 205), Jakob Mrmolja (85), Milan Pugelj (187), Střibrný (201), Anton Melik in Šain (190), da nevedem nekaj tiskarskih pomot, ki jih pogrešam v seznamu na zadnji strani. Imenik piscev ni povsem po latinski abecedi, prim. črko K.

Ako se priredi 3. izdaja, naj bi se v „rečniku pokrajinskih reči“ posvetila pozornost temle izrazom: bričati (brčati ali kričati?), dogniti — dognati, malo-tržanin — prav malomeščan, objamiti — tega glagola ni, pač pa objamem, objeti; obvariti — obvarovati, oglasiti se — javiti se, oskrba — staranje; podkev in pokati nosita napačen poudarek; posodnica bi bila posudilja, ne pa varnica, ki pomeni iskro; pri požgati bi poleg sagoreti še dodal prehodno: spaliti ali sažeći; premoliti čitaj: premotiti; previdan naj se izpusti; pričujoč (ne pričajoč), prilizniti *se*; pri glagolu primeriti se prečrtaj „uporediti“; pri *sloves* naj se *poziv* nadomesti z *dobar glas, slava*; soseska; togóta; várovati; zavreči — zabaciti, odmetnuti (prebaciti ima druge pomene, vsaj po Ristiću in Kangrgi); zdrzniti se — stresti se.

Knjigo, ki je plod resnega in samostojnega dela, krasi 24 portretov, posnetih večinoma iz Albuma slovenskih književnikov. Prosvetno ministrstvo jo je priporočilo ter odobrilo za vse višje razrede gimnazij in za strokovne šole.

Temu delcu bo služil v izpopolnitev, zlasti s politično-zgodovinske strani, članek v Glasniku Jugoslovenskog profesorskog društva, zv. 6—8. (Naša Slovenačka): Slovenci i njihova književnost, str. 568—580. Spisal ga je urednik Jovan J. Babić.

A. Debeljak.

PREGLEDI

KNJIGE IN ČASOPISI

Dostojevskij in A. Gide. Majski zvezek praške „Slavische Rundschau“ je prinesel med drugim zelo zanimiv in instruktiven članek prof. Svjatopolka Mirskega o Dostojevskem med Francozi in Angleži. V jarki, ironično pobarvani luči je osvetljen prodor velikega ruskega pisatelja v te dve zapadni literaturi, posebno rezko pa je označen odnos današnjega kulturnega Angleža in Francoza do tega tako svojevrstnega, razrvajočega pojava

kot je Dostojevskij. Dočim med Angleži tega odnosa dandanes malone sploh ni več — meščanskemu Angležu je bil Dostojevskij potreben samo v tragičnem razvalu svetovne vojne —, je njegov vpliv v francoskem slovstvu v prvi vrsti po zaslugi Andréja Gidea nekoliko globlji, dasi pojmovan popolnoma svojevoljno in subjektivno, kot to v današnjih zapadnih, meščansko izindividualiziranih literaturah pač ni mogoče drugače. Ker je A. Gide naravnost reprezentant neke prevalentne plasti sodobne literature, je zanimivo tudi